

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Pars Qvarta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

miniculo, suam edidit prophetiam, & tam aperte, quod plus euangelizare videretur, quam prophetare.

Septima vis animæ dicitur memoratiua, vel nuda cogitatio, nos educens ad contemplationem supereminentem, prout videbitur inferiorius: quam qui veraciter adeptus fuerit, signum quoddam æternæ predestinationis, & manus æternæ fructus pragustauit. Quo scilicet Paulus electus, & ad supereminentem visionem admissus, fiducialiter ait: *Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a Charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.*

Memoria
animæ ut
trahatur à
Deo.
Electionis
diuinæ si-
gnū VII.
Rom. 8.

D. HENRICI HARPHII
THEOLOGIAE MYSTICAE,
LIBRI III.
PARS QUARTA.

De congrua preparatione vitæ contemplatiuæ & superessentialis.

Cap. XXVI.

AMICE ascende superius. Luca 14. Eia nunc viscerosis affectibus processum vitæ contemplatiuæ superessentialis prosequamur: in qua nimirum ipsius viatoris suprema fructio & communicatio diuinæ largitatis consistit. Vnde dicit Psalmista: *Beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum.* Statim enim subiungit: *Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus Deorum in Sion.* Sicut enim Angelorum agminibus nos inferendos & assimilandos manifesta tradit auctoritas, sic etiam secundum quod hic profecerimus veris virtutibus, ita illic iuxta mensuram perfectionis iungemur cælicis spiritibus, & hinc quoque plerumque subleuamur diuinis illuminationibus. Et quia contemplatio superessentialis diuinarum illuminationum arcem obtinet, ideo multos virtutum gradus & propria mortificationis ascensus peragere nos oportet, vt sic debitam preparationem, præuiam ad illam eminentissimam illuminationem percipiendam, nostra peregrinatio compleat. Licet enim quibusdam necdum debitam per-

Psalm. 83.

Kkkkk + scdte

fectionem attingentibus hanc felicissimam illuminationem diuina largitas indulgere dinoscitur, quibusdam etiam ad tramicem vitae perfectioris primitus aspirantibus, aut etiam in initio suae conuersionis, sicut Apostolo Paulo, *ad tertium caelum* raptus, concessum est benignitate largitoris, huiusmodi tamen (vt frequenter) post adeptam tantam diuinæ consolationis celsitudinem postmodum indicibilibus angustijs & tentationibus, etiam execrandis & pressuris spiritalibus vel corporalibus probare crebrius & examinare Deus asolet, sicut examinatur argentum, prout oculata fide in plerisque conspexi, quorum mirabilem diuinæ clementiæ prælibatam gratiam agnoscens, tantis pressuris postmodum frequenter agitari vidi, quod nec ore exprimi, nec in expertis (vt puto) vera credulitas ingeri posset. Nam Augustinus, & Bernardus, illorum pressuram infernali poenaltati non inconuenienter assimilare conati sunt, sicut tactum est in capite præcedenti. In cuius etiam argumentum de Paulo, in primordio conuersionis tam feliciter raptus, eodem tempore Dominus ait: *Ego ostendam illi, quanta oporteat eum pati pro nomine meo.* Quosdam verò alios, hanc præparationem præuiam humano iudicio viuaciter adeptos, & hanc felicem raptus excellentiam consecutos reperi: & tamen à Domino postmodum penè iugiter indicibilibus & multuarijs amoris & dulcedinis visitationibus circumplexos.

Et hæc quidem præparatio præcipuè consistit in purissimis affectibus propriæ mortificationis, quorum hic nouem gradus assignare curabimus, unicuique propriam illuminationem annotando. Primus ergo gradus propriæ mortificationis, quo felix amator à regionedisa-nilitudinis egrediens, ad diuinam similitudinem ingredi nititur, ad videndum Deum *deorum in Sion*, est illorum, qui iam in timore Dei fundati, sine mortali peccato viuunt. Nam sicut dissimilitudine à Deo recedimus, sic similitudine ad Deum accedimus. Quibus nimirum accedentibus consulit Psalmista, dicens: *Accedite ad eum, & illuminamini: & facies vestra non confundentur.* Sed horum, pro dolor, pusillus est grex, quia pauci sunt, respectiuè, quibus cælesti Patri complacuit dare regnum. Et horum illuminatio nubila est, quia vix mortalia plenè discernere & præcauere valent: cum quibus ait Psalmista: *Ill mina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus, Præualui aduersus eum.* Sufficit enim illis inimicorum manus euasisse: quia in sua illuminatione frigi-

2. Cor. 12.

Act. 9.

Mortificationis propriæ gradus nouem.

1.

Psalm. 33.
Mortalia peccata folium vitæ es.
Psalm. 33.

Lucæ 12.

Psalm. 12.

Frigidi remanent & delides, naturæ commoda requirentes, & in multis sensualitate confouentes, tantum in hoc contenti, quod mortalia cauere valeant. Quorum est vita periculosa, conscientia timida, conuersatio multis impugnationibus circumdata, & saluatio dubia, quia Deo & naturæ pariter seruire difficillimum est, vt in mortale præcipitium facile relabuntur. Vnde de eorum damnatione diabolus multum confidit. eò quod mundanis adhuc nimium implicati, & ad fauorem, laudem, honorem, proprium commodum, similiaque semper inclinati in omni conuersatione, quasi super oram infernalis abyssi gradiuntur. Quod si vsque in finem in bono perseverauerint, horribiles & diuturnas purgatorij pœnas exoluent: ex eò præsertim, quod in omnibus affectum venialium rescindere minimè curauerunt, pro bonis nihilominus respectiue præmia modica recepturi, vt pote peractis affectionibus & intentionibus imperfectis. *St.* inquit 1. Corint. 3. Apostolus, cuiusquam opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem saluus erit: sic tamen quasi per ignem.

Secundus verò gradus est illorum, qui diuinas inspirationes subsequentes, à sæculi vanitatibus se diligenter abstrahunt, consilia bonorum requirunt, quorum conuersationi se participes efficiunt, illud Psalmista considerans: *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris.* Et hi clariore luce merentur illustrari, qua scilicet incitantur, peccatorum occasiones subterfugere, Sermones & Ecclesiasticas frequentare, Confessiones puras crebrò facere. Cum quibus ait Psalmista ad Dominum: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.* Hos tamen diabolus temptationibus aggrediens, in bonis operibus, & exercitijs arduis molles, & debiles reddit, ac somnolentos. Nam, quia criminalia, & manifestiora tantum venialia deuiant, diaboli laqueos, vt oportet, in minoribus non auertunt, qui dulciter eis ingerit de diuina bonitate confidentiam, & crassam promittit securitatem, eò quod propter Deum seculum sibi contempserunt, & similia: per quæ ducuntur in propriam complacentiam, & vanam gloriam tam subtilem, quam nec ipsi deprehendere queunt. Vnde etiam efficiuntur, vt frequenter, scioli, quasi nullius egentis auxilio vel consilio, multisque modis in vitiis spiritualia turpius plerumque relabuntur.

Tertius autem gradus est illorum, qui magis elongati ab illecebris sæculi, iam ardua frequentant exercitia corporalia, cum

II.
Inspirationes diuinas subsequentes.

Psalm. 17.

Psalm. 118.

Laquei diaboli occulti.

III.

LIIII mista

Psalm. 16.
Exercitia
corporalia
frequen-
tantes.
Psalm. 113.
Idem.

missa dicentes: *Propter verba laborum tuorum ego custodiui vias duras.* Hæc enim faciunt, vt euitent infernum, alleurent purgatorium, & gloriosius intrent celeste regnum, illud Psalmistæ subsequentes: *Inclinam cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem.* Vnde merentur illam illuminationem percipere, quam David precatur adipisci, dicens: *Faciem tuam illumina super seruum tuum, & doce me iustificationes tuas,* scilicet in exercitijs corporalibus. Veruntamen diabolus eos excæcatos detinet, ne spiritualium exercitiorum excellentiam agnoscant, sed summam meritorum & virtutum in exercitijs corporalibus constituent, in fame, & siti; in frigore, & nuditate; in ieiunijs, & vigilijs; orationibus vocalibus, & eiusmodi: quomodo verò spiritualia debeant exercitia frequentare, propriæque mortificationi insistere, ac omnium virtutum verum fundamentum ponere, penitus ignorant, quasi virtutes opera reputantes, & pro dulci nucleo testam amaram masticates. Cæterum, hi suis demeritis adhuc amicorum & cognatorum carnalium, vel spiritualium, naturalem viscositatem velut licitam & debitam amplectuntur: quæ scilicet sollicitudine quadam superflua suis innituntur, gaudentes *cum gaudentibus*, stentes *cum stentibus*, ita quòd pro singulis eorum infortunijs ferè sollicitantur, sicque semper remanent diuersis involuti curis & perplexitatibus, ita quòd ad hominem interiorem peruenire non queunt, sed infinitis affectibus immortificatis & impuris, secundùm occurrentium vicissitudinem quatiuntur, *erga plurima turbati*, cum tamen *unum esset necessarium.*

Lucæ 10.

IIII.
Exercitia
spiritualia
frequen-
tantes.

Quartus dehinc gradus est illorum, qui non solum ardua frequentant exercitia corporalia & exteriora, sed etiam spiritualia & interiora, mentalibus orationibus, dolorosis gemitibus, compatiuis affectibus, amorosis desiderijs, & similibus dediti, secundùm temporis vicissitudinem, & sancti Spiritus inspirationem, ad exprimendam vtique deuotionis dulcedinem, & experimentalem sensationem, quam in exercitijs suis præcipuè quæritant, potius oblectamenta propria, quàm purè diuina beneplacita cupientes. Et hi quidem in suo lumine gloriantes, & in suo dulcore quiescentes, desolatis, & sub sarcina penè deficientibus, quasi deridentes, illud Psalmistæ respondent: *Multi dicunt, Quis ostendit nobis bona? Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti latitiam in corde meo.* Hinc etiam præsertim in sua voluntate proprietarij remanent, à magis expertis nullam informatio-

Psalm. 4.
Proprietarij in sua
voluntate
æqui.

nem.

nam recipientes. Quod si Deus (vt assolet) in suis aspirationibus ab eis exigat omne quod sunt & possunt, cuncta plenis affectibus offerunt, & subire paupertatem, abiectiōem, exiliū, passionem, & mortem parati sunt. Constatbuntur autem tibi Domine cum benefeceris illis: sed subtrahere parum per gratiam, adijce desolationem, suscita confusionem, ingere persecutionem, & videbis, quod in facie benedixerint tibi, & iniquitas inmortificatæ voluntatis mentietur sibi, quia legati adhuc amore priuato, & retracti instinctu diabolico, voluntatem, quam obtulisse videbantur, in facibus occultissimæ proprietatis, ipsis etiam non aduertentibus, tractu naturæ subtilissimo permanere sinunt, potius affectantes, quod Dominus eorum voluntatem, quam ipsi diuinam exequantur.

Psalm. 48.

Iob 1.

Psalm. 26.

Quintus proinde gradus est illorum, qui in omnibus operibus, exercitijs, & conuersationibus propriæ voluntati in liberum Dei beneficium renuntiare student: sed quia nondum in his diu sunt exercitati, in hoc proposito, licet inuiti, sæpe vacillant, quia talis affectus per exercitiorum frequentiam, nondum est radicans, sicque spiritum inconstantia plerumque patiuntur: nunquam omnem proprietatem abdicantes, nunc in hoc proposito velut dubij vacillantes. In quorum persona dicit Psalmista: *Et dixi, Forstā tenebra conculcabit me, & nox illuminatio mea in delicijs meis.* Quod si funditus affectu quodam irremediabili renuntiarent omni proprietati, aduersa quæque sicut prospera placida mente complectentes, & in humilitatis spiritu se diuinæ voluntati per omnia subiicientes, fructum copiosum suorum operum & exercitiorum prælibando mox perciperent; Deus enim illis semitas virtutum occultissimas, omnibus ferè ignotas reuelaret.

V.

Voluntati propriæ renuntiantes imperfectè.

Psalm. 138.

Sextus autem gradus illorum est, qui iam ex ingeminatis desiderijs & frequentatis exercitijs, omnem proprietatem Deo perfectè resignant cum plena perseverandi constantia: quia perfectè in ratione plenius illuminantur, ad agnoscendum, quod bonis omnia cooperantur in bonum, dicentes cum Psalmista: *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Dominus protector vite mee, à quo trepidabo?* Veruntamen spirituales consolationem nimis auidè quarunt, per quam scilicet omnem aliam aduersitatem facillè sustinere poterunt. Hanc enim solam velut ex proprietate quadam intentius à Deo desiderant, intentione tamen fruitionis illius necdum ad ple-

VI.

Proprietatis omnis perfectè renuntiatio.

Rom. 8.

Psalm. 26.

Consolationis internæ gula.

non purificata. Quod ex eo cognoscere possunt, quia corde minime quietantur, donec ad concupitam pro voto perueniant. Hanc enim consolationem à Deo petere, seruatis debitis circumstantiis & intentionibus, licet in se malum non sit, velut tamen quoddam imperfectum à vera puritate propriae resignationis desipit, quia defectum quendam occultissimum, & à paucis agnatum contrahit, in eo quod secundum omnifarium diuinum beneplacitum in se Deum sine retractione cordis tam in aduersis, quam in prosperis operari non permittit. Quod tamen dignum agnoscant, in hac tamen sui-resignatione perficere non student, & ideo nec in alijs exercitijs, virtuosis operibus & virtutibus profectum percipiunt, eò quod occultas naturales inclinationes, & subtiles inordinatas affectiones ad plenum nec discernunt, nec agnoscent.

VII.

Septimus porro gradus est illorum, qui vtraque manu, scilicet aduersitatis & prosperitatis, vtuntur pro dextera, dicentes cum Psalmista: *Paratum cor meum Deus*, scilicet ad prospera: *paratum cor meum*, etiam ad aduersa. Felix Job, qui probatus in vtroque dicebat: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sic nomen Domini benedictum.* Et hi quidem diuino beneplacito per omnia satisfacere cupiunt, tam in introversione, quam in extroversione, tam in intentione, quam in amore. Nam quocumque se vertunt, diuinam voluntatem exquirunt & sequuntur, sicut umbra per omnia sequitur motum intermedij. Vnde cum sponsa dicere possunt: *Sub umbra illius quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.* Quia nimirum tales Deus multifarie donis suis & diuersis illuminationibus illustrat, nec eos nox ipsa praesentis aduersitatis obnubilat, utpote perfecte fundatos supra nudum amorem in quo non solum agere grandia, sed etiam pati ardua didicerunt. Quibus rectè dicit Propheta David: *Quia tenebrae non obscurantur a te, & nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebrae eius, ita & lumen eius.* Hinc iam ordine debito supersplendentes illuminationes in intellectu à Deo percipiunt, quibus dicescit memoria, clarescit intelligentia, & inflammescit voluntas seu virtus amatiua. Sed quia praesertim incautis omnis abundantia periculosa est, his donis frequenter acceptis, occultissimis ignorantiae tenebris obscurati, partim abutuntur, in illis donis plusquam expedit, quiescentes, & propriam oblectationem diligentes, quod nec aduertunt, nec agnoscent. *Quamdiu ta-*

Psalm. 107.

Job 1.
Aduersa &
prospera
aequaliter
suscipere.

Cantic. 2.

Psalm. 138.

diu tamen oblectationem naturæ suæ in his diligunt, tam diu ad arcem perfectionis pertingere non possunt. Sicque, dum abest, diuinā consolationem inordinatè non affectant; sed tamen dum adest, incautè degustant.

Octauus autem gradus est illorum, qui nihil in electione sua relinquunt, sed Deo se funditus in sacrificium medullatum offerunt, quicquid de eis facere disposuerit, in tempore vel æternitate, nullū viscum amoris vel attractionis in creaturis vel donis diuinis relinquendo. Quòd si terrena possideant, ab illis otiosi sunt & liberi, tanquam non habentes, & tunc illa licitè sine detrimento spiritus, secundum conditionem & statum ad suam necessitatem & aliorum subuentionem retinere possunt. Et isti vt frequenter potiora dona quàm ceteri recipiunt, quia Deus eis multa reuelat & ostendit, in imaginibus, formis, & similitudinibus, eò quòd Deo proximi facti sunt, licèt quibusdam nondum adhuc perfectis hæc eadem Deus communicare consueuerit, ad eorum graue periculum, nisi per hæc ad debitum inducantur profectum. Veruntamen vnum illis ex communi ordine Deus frequenter occultat, quò solos occultos filios visitare consueuit, contemplatione scilicet supereminentem, æternam felicitatem prælibantem, sicque coguntur in ipsa habitatione caliginosa subsistere, cum Psalmista clamantes: *Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine, Deus meus illumina tenebras meas.* Sed cur istis occultat contemplationem hæc gratissimam, nisi quia talibus illuminationibus assuetis, semper aliquid superesse videtur in donis vel reuelationibus, ad profectum tamen eorum vel aliorum nõ necessarijs, quod in orationibus à Deo desiderat? Multifarias etiam reuelationes susceptas affectu quodam proprietatis (licèt ipsis non aduertentibus) possidere gratulantur, cum tamen ab omnibus otiosi ac liberi esse debeant, quasi nihil tale percepissent, nisi tantum diuinam in eis dignatiuam largitatem admirantes, & illi gratias agentes, & ea, quæ profectui proprio vel aliorum conueniunt exequentes: alioqui quandam in eis relictam proprietatem ostendūt. Hinc liquidò patet, quàm perfecte cunctæ proprietati mortificatum esse oporteat eum, qui ad contemplationem supereminentem ordine debito peruenire desiderat.

Nonus denique gradus est illorum, qui vigorosis suis exercitijs, & sursum actionibus propter amorem Dei totum sanguinem & medullam corporis sui penè consumpserunt, nec eis quicquam remansit vi-

LIII 3

rium,

VIII.
Resignatio
sui integra.Contemplatio
supereminens quæ
solis præstetur.
Psal 17.IX.
Abnegatio
sui perfectissima.

Filij Dei
occulti qui

1. Cor. 13.

Psal. 68.
Humilitas
perfecta fi-
lionis Dei.

* Alias vi-
sitationes.

Psal. 35.

rium, nisi quantum viuacitas spiritus subministrare poterit, utpote quorum sanguis quasi desiccatus, & calore diuino decoctus est, ipsis tamen propter excedentem feruorem ignoratibus. His autem Deus tanquam occultis filiis plenitudinem donorum & gratiarum infundit, & suam quandoque beatissimam claritatem communicat, ferè non in speculo & enigmatè; sed, ut quoad in hac vita fieri potest, quasi facie ad faciem Deum intelligant, licet in talibus minimè requiescunt, omnem propriam vtilitatem & oblectationem suppeditanes, & in sola cruce Domini Iesu per sequelam perfectam gloriantes: plus exoptantes omnem desolationem & abiectionem, quam consolationem & exaltationem, utpote fundati & consolidati in sola fide, charitate formata: charitate, inquam, nuda sine refrigerio consolationis omnem aduersitatem decertare cupientes, sicut Christus in cruce triumphauit in omnibus sola nuda charitate: quia Christi humanitatem in omnibus sequi, & eidem se conformare desiderant, in subtractione consolationis, & sustentia desolationis vniuersæ, dicentes illud cum Psalmista: *Improperium expectauit cor meum, & miseriam*. Quia in tanta sunt humilitate fundati, quod omni desolatione se dignos reputant, vniuersæque creature (sine fictione) aestimatione propria sese substernunt, & ab omnibus iniuriari ac vilipendi, omni que tribulatione vsque ad mortem circumuolui cupiunt, ut sic ductorem omnis desolationis patientissimum imitantes, dulcem Iesum, vsque ad turpissimam mortem crucis eidem se perfecte conforment. Verum licet huiusmodi didicerint in sola cruce Domini gloriari, nunquam tamen sua negligentia vel incuria diuinas * consolationes, influentias, operationes, attractiones, illuminationes, quoquo modo retardare vel impedire præsumunt, sed se secundum omnifariam administrationem diuinæ gratiæ tam intus, quam extra, pro posse & nosse, voluntaria & viuida instrumenta iugiter offerunt, ne de vitio ingratiitudinis arguantur: quia de eis præcinit Psalmista, dicens Domino: *Inebriabuntur ab ubertate domus tua, & torrens voluptatis tua potabis eos. Quoniam apud te est fons vite, & in lumine tuo videbimus lumen*. Cæteris verò temporibus, sicut quantum ad hominem exteriorem, semper querere debent abiectionissima, & ab omni humana consolatione destituta; sic quantum ad hominem interiorem, puram affectare debent Dei charitatem, ab omni consolatione nudam, & omni desolatione circumdatam, ita quod nunquam tantum pati possent, quin semper maiora pati propter Christum

Hum affectent, iugiter recolentes illam inexpressibilem angustiam, & desolationem spiritus & carnis Iesu in agonia sudorem sanguineum desudantis. Ibi namque nudus amor sine omni refrigerio spiritualis consolationis in tam horribili colluctatione, tam magnifice triumphauit, ut hominem redimeret, & per eandem viam subsequendum esse salubriter doceret.

De ornatu vite contemplatiue & supereminenti. Cap. XXVII.

Sicut dicit Doctor sanctus in tractatu de visione diuina essentia, perfectio cuiuslibet rei consistit in coniunctione eius cum suo fine: finis autem intellectus creati, est summum intelligibile, quod est essentia diuina. Vltima vero perfectio intellectus creati, est coniunctio eius secundum actum intelligendi. Res vero quaelibet intelligibilis est secundum id, quod habet de actu, & non secundum id, quod habet de potentia, ut patet per Philosophum nono Metaphysicæ. Et ideo cum essentia diuina sit purus actus, poterit esse forma, qua scilicet intellectus intelligit, & hæc erit visio beatificans, quia ad hoc, quod intellectus humanus, Deum per essentiam videat, oportet quod essentia diuina vniatur intellectui nostro, quodammodo ut forma intelligibilis. Forma vero non coniungitur perfectibili, nisi quando perfectibile dispositiones habet, quibus efficitur susceptiuum talis formæ, sicut corpus non vnitur animæ, nisi prius in corpore sint dispositiones conuenientes ad animam suscipiendam. Hoc autem dispositiuum in intellectu, est lumen gloriæ, quo perficitur intellectus ad videndum Deum per essentiam. Hinc etiam ut ibidem dicit, in illa visione beatifica, licet ab omnibus videbitur essentia diuina, illam tamen vnus alio perfectius videbit: quod quidem non erit per aliquam similitudinem Dei perfectiore in vno quam in alio, cum illa visio non sit futura per aliquam similitudinem: sed erit ex eo, quod vnus intellectus maiorem habebit facultatem ad videndum Deum, quam alius: quæ facultas non competit intellectui creato per suam naturam, sed per illud lumen gloriæ, quod intellectum in quadam conformitate constituit: ita quod intellectus plus participans de lumine gloriæ, perfectius Deum videbit. Plus vero participat de lumine gloriæ, qui plus habet de charitate: quia nimirum vbi maior est charitas, ibi maius est desiderium. Desiderium autem quodammodo desiderantem facit patulum, & aptum ad susceptionem boni desiderati. Et ideo qui de charitate plus habuerit, clarius Deum videbit, &

Perfectio
cuiuslibet
rei.
* Alias su-
preum.

Deo cur por-
fectius ab v-
no videatur
quam ab
alio.

bit, & perfectior, & beator apud eum in aeternum manebit. Hinc est quod vita contemplatiua in sacra Scriptura tantopere commendatur, & optima pars à Domino iudicatur: quia, vt dicit Richardus super tertiu Senten. dist. 35. *vidi illa*, in qua perfectius vigere potest actus diligendi Deum ex charitate, est magis meritoria simpliciter, sicut est vita contemplatiua, quia iugis contemplatio rei dilectæ, & purè delectari in re dilectâ, vehementer intendunt & accendunt actum diligendi. Verùm, vt cepta de ornatu ad vitam supereminentem clarius prosequamur, sciendum, quòd nemo arbitrari debet, ad hanc contemplationem peruenire se posse profunditate scientiæ, vel subtilitate intelligentiæ, vel quibuscunq; exercitationibus, quantumlibet arduis; sed solum, quem Deus sua gratuita largitate sibi suo spiritu vult vnire, ac lumine claritatis dignatur illuminare, is Deum contemplari poterit, & non alius. Vnde ad illam percipiendam, admodum pauci perueniunt, tum propter eorum inepritudines, quibus sese disponere & adornare dissimulant, faciendo quod in se est: tum etiam propter latibulum luminis, in quo eatenus contemplatur. Vnde etiam ad plenum nemo per cuiusuis scientiæ doctrinam, vel ingenij perspicaciam hæc, quæ dicitur sumus, intelliget: quia quicquid humanitus intelligi potest, vel edoceri, longè est infra veritatem, quam umbraticis verbis balbutire iam intendimus. Qui verò Deo vnitus est, & lumine veritatis huius illustratus, eam utique potest intelligere: quia sic intelligere Deum, est iam esse Deum cum Deo, & absq; omni alteritate intercedente, vel impedimento prohibente. Sed ne mireris sane lector vocabuli nouitatem. Propterea namque ait Dauid: *Ego dixi, Dignus estis, & filij excelsorum*. Verum tamen licet accessus luminis illius inaccessibilis nostræ facultati minimè subiaceat, ne tamen inueniamur ingrati, quòd iam nobis est, facere studeamus, & in aduentu Domini debitè semper adornati, appareamus. Et ideo fidelis amator, intima deuotione feruens. Deum in quiete possidens fructiua, seseque in accedente dilectione operatiua, & omnem vitam suam in virtutibus cum iustitia directiua, plerunque per occultam Dei manifestationem introducit, velut in Sponsi cubiculum, in vitam supereminentem, qua Deus sub lumine quodâ diuino videtur, & secundum eum modum, quo se Deus videt, citra tamen statum beatitudinis consummata: præsertim si in tribus diligenter se adornare studuerit.

vt homo se præparet

Primum est, quòd extrinsecus sit in cunctis virtutibus bene per omnia or-

nia ordinatus, & intrinsecus ab omnibus intermediantibus efficaciter expeditus, ac in vniuersis actibus ad eum (quasi nil ageret) otiosus. Nam si intrinsecus est actu cuiuslibet virtutis occupatus, necessario consequens est actus illius imaginem in eius animo esse figuratam: & donec ita se habuerit, nunquam contemplari poterit: quia adornatio primò necessaria, & Deo magis accepta est denudatio perfecta trium virium intellectualium ab omnibus intermediantibus, vt sic anima cum suis viribus vna vni, & sola soli feliciter coniungatur.

Secundum est, vt Deo intrinsecus intentione dilectioneque cōiuncta fideliter adhaereat, amore diuino succensus instar ignis excalescentis ac inextinguibilis: & eo tempore contemplari poterit. Ad cuius euidetiam querit Doctor sanctus 1. 2. q. 29. Vtrum amor causat mutuum inhaesionem, vt scilicet amans sit in amato, & e converso, sicut in Canonica sua Iohannes affirmare videtur, dicens: *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Ad cuius solutionem adducit duplicem inhaesionis effectum, scilicet quantum ad vim apprehensiuam, & quantum ad vim appetitiuam, & secundum vtramque determinat amantem esse in amato, & e contra: de cuius prosecutione gratia breuitatis supersedeo.

1. Iohan. 4.

Tertium est, vt in excessu omnis modi, quadamque superintellektuali caligine sese perdat, sicut de inhabitatioe caliginosa praedictum est. In qua scilicet caligine cuncti vere contemplantes secundum fruitionis abyssum velut in solitudine aberrauerunt, nunquam sese humanitus inuenire valentes: in qua scilicet abyssio statim supereminens quadam incipit Dei apparitio, in qua & participatio vitae videtur aeternae, per quam & amans quisque fit videns. Et haec quidem cōmuniō est via, licet alijs multis vijs & modis Deus hanc beatissimam fruitionem dilectis suis communicare tolet. Quae scilicet visio perficitur in apice mentis per lucem & claritatem eminentem, quae claritas datur in ipsa silenti spiritus existentia, vbi super omnia dona, & omne propriū creaturae opus, spiritus in ipsa otiosa sui vacuitate, eam suscipit claritatem, ac in ipsa sui vacuitate per amorem fruitionum, spiritus perdit seipsum. Quia sicut occulta deitatis natura secundum modum personarū aeternaliter contemplatur & amat; sic secundum essentiae suae vnitatem in quodam semper complexu fruitor personarum. In quo nimirum complexu deuoti spiritus vniuersi vnum cum Deo profundo amoris profluuiō protinus efficiuntur.

M m m m m

Vt au-

Vt lumen di-
uinum sus-
cipiatur
quædam ne-
cessaria.

Esther 3.

Portæ tres,
quas sancta
Trinitas a-
nima aper-
it.

Vt autem rudibus & simplicibus aliqua formula detur, qui se voluerit intima deuotione ad hoc lumen recipiendū disponere, & quod in se est faciendo, ad contemplationem supereminentem adaptare. Primò, cunctis se viliores reputando per abyssalem humilitatem Deo omnique creaturæ studeat se subdere, omnique proprietati funditus renuntiare. Et sicut umbra motui intermedij, sic voluntas sua diuino beneplacito per omnia debet coaptari, vt sic in eo libere & inuoluntate, Deus opus suum tam in aduersis, quàm in prosperis valeat operari, sicut de beato Patre nostro Francisco canitur: Hic creaturis imperat, qui nutui subiecerat se totum Creatoris. Affectibus quoque desideriosis vires suas superiores, & præsertim virtutem amatiuam ad influxum sui principij debet quasi per quandam violentiam ingerere, vbi perseueranter importuna quadam sedulitate pulsando, velut ad amici ianuam confidenter excubet, donec introducatur, & vsque in propriam deficientiam à Spiritu diuino feliciter agatur. Alioqui enim ipsam superinformationem diuinæ claritatis suscipere, vel inactionem illam eminentissimam velut impræparatè pati non meretur. Nam vires sunt quasi pedisequæ, reginam Esther, id est, animam ad interiora regalis cubiculi deducentes, & ante conspectum regis Assueri, id est, ipsius æternæ & diuinæ claritatis præsentantes. Cum igitur anima sic summis innixa viribus super omnia creata subleuata persistit, dilectique sui præsentia suauiter oblectata, tunc vires ab actualitate propria desistere, compelluntur, & inactionem diuinam feliciter patiuntur. Tunc enim subito sentit anima in fundo virtutis amatiuæ tantum quendam Spiritus sancti veluti fontem viuendum, fluentibus venis æternæ suauitatis: in virtute verò intellectuua, percipit supersplendentes illuminationes æterni solis, cum veritate diuina. Pater denique celestis eius memoriam denudat, & ab imaginibus vniuersis purificat, inuitans & trahens illam ad ineffabilem eius vnionis copulam. Et hæc sunt tres portæ, quas ipsa Trinitas animæ amorosè dignanter aperit, ad infinitissimum suum thesaurum contemplantum & agnoscendum. Ipsa verò anima vice versà cunctas vires exhibet ad offerendum suam totalitatem, & ad recipiendum illi: sibi præostensam infinitam totalitatem. Deus autem amatoriam quadam altercatione plerumque se denegans, ostensa conferre dissimulat, ita quòd anima concupitam affectionem adimplere non valet, quia nec se totam dare potest, nec Deum totum accipere; sed quanto plus dar &

dat & accipit, tantò plus dare & accipere desiderat. Hinc etiam in se nimirum inquietatur, & amoris impatientiam patitur, quia nec Deum potest deserere, nec ad votum acquirere, nec profundare, nec inal- tare, nec comprehendere. Et ideo varias eius tempestates, quas illo tem- pore patitur, nec lingua valet dicere, nec calamus exprimere. Nam a- mor facit amantem nunc calidum, nunc frigidum; nunc pauidum, nunc audacem; nunc lætum, nunc tristem; nunc timidum, nunc spe- rantem; nunc confidentem, nunc desperantem; nunc ridentem, nunc lamentantem; nunc orantem, nunc laudantem: & innumerabilia sunt, quæ his contingunt, qui in amoris huius impatientia viuunt. Hæc ta- men est deuotissima & utilissima vita, quæ secundum modum & ra- tionem exerceri potest. Nam tota vita eius est dare seu offerre quic- quid est, habet, aut præualet, & à Deo exigere quicquid eius infini- tam magnificentiam misero peccatori dare condecet, se penitus per af- fectum & etiam effectum, iuxta status sui conditionem, dilecto con- formare in omnibus virtutibus & virtuosis actibus, secundum eius hu- manitatem: & denique quoridianis vigorosissimis & violentissimis quibusdam aspirationibus se dilecto, secundum eius diuinitatem to- taliter pro posse counire. Hæ sunt quatuor rotæ exercitiorum currus Israel, quibus quasi in tertium cælum animæ amorosæ subuehuntur. Veruntamen, aspiratio illa vniuersa, de qua superius satis dictum est, in ea maximè vigere debet & frequentari, quoniam illa maximè dedu- cit mentem ad complexum dilecti.

Amor ut
mutet amō.
rem.

Currus Is-
rael rotæ
quatuor
quæ.

Sed cum diuina liberalitas animæ amorosæ sese proflua pietate communicare voluerit, & vnū vnipenitus counire, tunc anima cum recta intentione, puro amore, & ineffabili anhelatione Deo adharē- te, & tamen plenam vnionem consequi non valente, spiritus diuinus eidem protinus occurrit velut ignea flamma stridens & incandescēs ac exurendo intermedia quæque consumens & absorbens. Tunc ani- ma ab omnibus denudata, soloque spiritu diuino subacta, statim vna vni feliciter obicitur & counitur, recto tramite procedēs in ipsam nu- dam diuinitatis abyllum, omniumque exercitiorum oblita, se per- sentit quasi raptam & absorptam, ac in amore cum DEO spiritum v- num effectā. Hinc iā silent vires omnes, & sensus quietati sunt, ut pote satiati & inebriati fonte bonitatis & diuitiarū Dei: quia singuli plus re- cipiant q̄ desiderare possunt. Et quod magis admirandum est, anima sic feliciter absorpta, velut oleum sese dilatans in vestimento diffundit,

Spiritus di-
uinus ut spi-
ritui creatō
occurrat.

M m m m 2 & aquæ

& aqua gutta in vino posita, sic illa deficiens in se, & diffuens in dilectum mirabilibus formulis sese dilatat in immensum, ut dilecti capax fiat, & cum eodem sentiat, *quae sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum.* Quod etiam eisdem ferè verbis Apostolus consulit dicens: *Ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quae sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum.*

Cōtemplatio ut sit actus intellectus nō impediti.

Ceterum, quia contemplatio, secundum potissimum statum viatoris, prout hic sumitur, est actus ipse intellectus non impediti, scilicet per aliquam turbationem vel occupationem: gratia sanati, scilicet ab omni labe vitiorum & affectuum inordinatorum: in aeterna spectacula, scilicet per mentis extensionem immobiliter directi, ut cum fieri potest, nunquam intentione voluntatis, sed sola interpellatione necessitatis facies mentis inde flectatur: & in admiratione suspensione: de qua scilicet suspensione dicit Richardus de arca mystica, quod ex noivitate rei, quae est supra nostram estimationem, oritur admiratio; ex admiratione, crescit attentio; ex attentione, cognitio; ex cognitione, mentis suspensio: ita quod cum Psalmista dicere potest: *Oculi mei semper ad Dominum.* Hinc primò patet, quod contemplatio oritur ex intelligentia, quae est vis animae, quae immediatè supponitur Deo, quae de divinis, quantum homini possibile est, cognoscitur: & obtinet supremum locum, ratio verò medium, & imaginatio infimum. Cum igitur omnia, quae subiacet sensui inferiori, necesse est ea subiacere sensui superiori, & non econverso: ideo constat, quod cuncta, quae imaginatio vel ratio comprehendit, sub intelligentia cadunt, & etiam illa, quae nec imaginatio, nec ratio comprehendere possunt. Vnde late se radius contemplationis expandit, & acies animi contemplantis acuitur, ut capax sit ad multa comprehendenda, & perspicax ad subtilia penetranda.

Mēs cōtemplantis ut sit ab omnibus expedita.

Secundò patet, quod mens contemplantis erit ab omnibus occupationibus & turbationibus expedita, & ab omnibus vitijs, & inordinatis affectionibus emundata, alioquin Deus non videbitur sicut est, sed tantum in speculo, prout mentem illuminat plenius, vel remissius, pro sua libera voluntate, & mentis nostrae puritate. Non enim ipsum lumen corporeum aliquatenus videre possumus, si non aliqua ex parte lumen corporis nostri pro sua ingenita serenitate & perspicuitate, caelesti lumini simile fuerit; quia nullum aliud membrum corporis capax est luminis, ob multam utiq; dissimilitudinē: sic nec ipse

oculus

oculus noster, cum turbatus fuerit, lumen videre poterit. Qui ergo turbatus propter suam dissimilitudinem serenum solem videre non poterat, iam serenatus aequaliter videt, propter nonnullam oculi similitudinem. Quod si pari prorsus puritate vigeret, solem hunc inoffenso contuitu, sicuti est, propter omnimodam similitudinem aspiceret. Sic est intelligere de sole iustitiae, qui *illuminat omnem hominem* Ioan. 2. *venientem in hunc mundum*, & de oculo mentali: qui quantum proficit ad puritatem, tantum proficit ad agnitionis illius conspiciendam claritatem, id est, absconditam veritatem, sicut exultans in spiritu Iesus aiebat: *Confiteor tibi Pater Domine caeli & terrae, quia abscondisti haec à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Matth. 11. *Cur hoc? nisi quia dilexerunt homines, scilicet mundi sapientes, magis tenebras quam lucem, & ideo excæcavit eos malitia eorum, quantumcunque fuerint literati vel ingenio præditi.* Lucæ 10. *Vnde etiam alibi dicit: In iudicium ego veni in mundum, ut non videntes videant, & videntes cæcificent.* Ioan. 3. Sapient. 2. Ioan. 9.

Tertio patet, quod iam purificata mens, erit in aeterna spectacula directa & admiratione suspensa. Alioqui oculus mentalis, licet purificatus, sua debilitate & dissimilitudine contemplari non poterit: quia dicit Lincconien. super Angelicæ Hierarchiæ librum: Quod sicut oculi carnis infirmiores, prius suscipiunt lumen solis obscurum & nigris coloribus superfusum: deinde magis confortati, suscipiunt illud à coloratis corporibus medijs: & postea visu roborato, suscipiunt illud albis coloribus superfusum: Deinde plus aucta sanitate, suscipiunt illud superfusum, fulgentibus utpote speculis: tandem autem oculis perfecte sanatis, suscipiunt solarè radii non alicui superfusum, sed in se solè purum in ipso puro solari radio irreuerberato lumine conspicientes. Sic oportet oculum mentis infirmiore prius assuescere ad conspiciendum solis iustitiæ lumen in grossioribus, deinde in subtilioribus, donec tandem ex ipsa luminis datione superinfusa multipliciter in simplicitatem ipsius radij tandem extendatur & restituatur. Ex quibus patet, quod tam in radioso lumine contemplationis speculatiuæ, quam in saporoso gustu contemplationis practicæ, per sedulam continuationem nos oportet paulatim & gradatim ascendere, & proficiendo Deum semper clarius agnoscere, donec oculus intellectualis magis, ac magis illuminatus & confortatus, affectusque mentalis magis ac magis purificatus & inflammatus, funditus per agnitionem & dilectionem in Deum transeat, totusque homo tam interior, quam exterior in Deum ordinetur.

M m m m m 3

De con-

Ut ascenda-
tur gradati-
m ad con-
templatio-
nem.

minus de medio caliginis. Tunc accedens Moses cum Domino loquebatur facie ad faciem, id est, valde familiariter, sicut loqui solet amicus ad amicum. Erat autem illic xl. diebus & xl. noctibus non manducans nec bibens, sed diuino tantum consortio confortatus & conseruatus. Necdum tali præsencia diuina contentus erat, sed ait ad Dominum: *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam.* Cui Dominus: *Facies mea praeceget te, & requiem dabo tibi.* Hoc autem petijt Moses, cum ascendisset in caliginem iam secundò, quia frequentia diuini confortij audaciam, familiaritatem, & fiduciam præstabat. Moses verò responsione diuina nondum contentus, secundò petijt, dicens: *Si inueni gratiam coram te, ostende mihi gloriam tuam.* Cui Dominus: *Ostendam tibi omne bonum,* id est, me ipsum: veruntamen non beatifica visione, quia *non videbit me homo, & viuet:* & ideo *non poteris videre faciem meam, sed est locus apud me, & stabis supra petram,* id est, Christum, qui est lux vera in anima nostra genita, sine qua luce, diuina essentia fruibiliber aspici nō potest. Et ideo dixit in Euangelio: *Ego sum ostium,* Ioan. 101. per quod scilicet vos transire oportet ad videndum Deum. Et hoc nō solum secundum humanitatem, sed etiam secundum diuinitatem. Vnde prosequitur, dicens: *Per me si quis introierit, saluabitur, & ingredietur,* scilicet ad diuinitatem; *& egredietur,* scilicet ad humanitatem; *& pasena inueniet* eterne suauitatis & satietatis. Sequitur: *Cumq; transibit gloria mea, ponam te in sinu amine petrae, & protegam te dextera mea, donec pertranseam,* id est, nubem ponam super te, quia tanta claritate Dominus pertransijt, quod humanus aspectus eam non sustinisset. Cum autē pertransiero, *tollam manam meam, & videbis posteriora mea,* id est, imperfectam visionem mei percipies. Nam à posteriori aliquid imperfectè cognoscitur. Vnde ad literam, cum longè pertransisset Dominus, sublata nube, iam à Mosè, velut à tergo, videri poterat. Iudaei namque tradunt eum vidisse posteriora hominis, & in occipite qualdam ligaturas. Sequitur: *Faciem autem meam videre nō poteris.* Secundum Augustinum tamen xij. lib. super Gen. quod ei nunc denegatur, postmodū liberaliter conceditur, quia Deum vidit per essentiam. In cuius argumētum dixit Dominus in libro Numerorum: *Ore ad os* Num. 127. *loquor ei, & palam, non per anigmata & figuras Dominū videt.* Et hæc quidem singula dulcius essent mysticis applicationibus adornanda: sed breuitati consulens, hæc deliciosis mentibus indaganda & ruminanda relinquo, sex tantum gradus omnibus, & differentias diuinarū

contemplationum in his præcipue figuratas exequens. Quorum duo primi Spiritui sancto & eius operationi specialiter ascribuntur: quem scilicet in ascensu nostro spirituali primùm attingimus, utpote primam in ascendendo personam, prout superius latius dictum est.

Gradus primus contemplationis supereminentis.

* Aliàs cōsolationē.

Iob 28.

* Aliàs inactiones, aut exactio-nes.

Spiritum amantem tangi à spirita diuino.

Primus igitur modus & gradus contemplationis supereminentis figuratur in filiis Israel, desertum poenitentiae iam ingressis: qui tamen ut infimam diuinam * contemplationem percipere mereantur, prius à non puris purgari iubentur: nec id solum, sed etiam à licitis reuocantur, dicente Domino ad Moysen, Exodi decimo nono: *Vade, & sanctifica populum hodie & cras*, in hoc scilicet, quod *lauent se & vestimenta sua*, id est, purificent tam opera, quam affectus: & ne appropinquent *uxoribus suis*, sed vacent ab earum amplexibus: Quia spiritus Domini non habitat *in terris suauiter uiuentium*: & sic *sint parati in diem tertium*. Die verò tertia audiuntur *tonitrua*, id est, spirituales * actiones Spiritus sancti: micant *fulgura*, id est, scintillantes inflammationes: sentiuntur *terrae motus*, id est, ad litteram, agitationes corporales. Hæc enim sunt primordia gradus huius contemplationis. Cum ergo fidelis amicus introuersus sic se mundatum, & ab omnibus occupationibus intermedantibus liberum, & otiosum inuenit, ac eleuatum cor suum, patulum superius, & hiantibus affectibus, ad imensam Dei bonitatem, cum amore reuerentiali dulciter inclinatum, & exercitatum, secundum omne beneplacitum diuinæ voluntatis: ibi Spiritus sanctus eidem occurrit, veluti fons viuus, & profluus: in quo spiritus amans protinus expirando baptizatur, ut illic feliciter uiuens inhabitet, ubi spiritus diuinus amanti spiritui proflua largitate tribuit aquas viuas donorum, & gratiarum, ut in eis mundetur ab omni peccato, & affectu inordinato.

Cæterum, Deus per gratiam suam in nobis habitans, & uiuens, tangit spiritum nostrum suo digito, id est, suo spiritu, vicissitudinem amoris exigens, & dicens: *Amate amorem, æternaliter vos amantem*. Exactio verò vocis huius intellectualis, tantæ virtutis est, quod interiora vniuersa amoris impetu commouentur, & omnes animæ vires affluentibus refluxibus, respondere coguntur: Abyssalem amemtis amorem, nos æternaliter amantem. Tunc se protinus cor amantis expandit anhelosis desiderijs: sequuntur vires sensuales ad Deum amore sensibili properantes. Sicque felix anima, scintillantibus aspirationibus viuida, ac supra seipam efficaciter eleuata, veluti regina quædam

dam amore flagrans, procedit cum intentione recta, cum gratiarum actione deuota, cum despectione, & conculcatione propria, cum obliuione plena sui, & omnium, quæ viam amoris aliquatenus impedire poterunt, donec feliciter ad præsentiam æterni amoris peruenerit: qui dulciter eidem ingerit, & docet exercitia perfecti amoris, hoc est, mutuum contemplationem, & aspirationem, inter nos, & Deum mutuum familiaritatem, & degustationem, placere, & complacere, in amorem liquere, & diffuere: vt merito pro his relinquere debeamus omnes amplexus suauitatis mundialis. Et hi quidem Deum contemplantur velut ignem ardentem, id est, bonitatem diuinam sentiunt velut abyssalem quendam, & incomprehensibilem ardorem æterni amoris.

Qui viribus vniuersis tam animæ, quàm corporis amoris sui guttum auidum infundit, inexpressibili dulcore cunctas inebrians. Et sic per sensationem corporalem anima consurgit ad sensationem spirituales, id est, rationalem: ac per illam consurgit supra rationem in sensationem diuinalem. Per sensationem autem diuinalem vterius trahitur, & absorbetur in sensationem quandam beatificam immobiliter stabilitam. Quæ sensio est nostra superessentialis beatitudo, id est, ipsius Dei, & omnium electorum eius fruitio. Deo quidem essentialis, omnibus verò creaturis supereminens. Et hic est ascensus in Deum per potentias affectiuas. Vnde cum tria prima in vnam vitam conueniunt, tunc in inferiori sensu est permagna delectatio: in medio sensu claritas, & opulentia, & abundantior delectatio: in supremo verò sensu est quedam diuina fruitio, per modum viæ ac sine mensura gaudium, & diuitiæ spirituales: vnde sensus diuinus sine mensura est supra sensum sensualem, & rationalem. Porro sensualis sensus hic capitur pro vnitæte sensitiva cordis nostri: quæ cum exaltatur, & ad Deum sensibili dilectione dirigitur, tunc est altare sacrificiorum nostrorum, in quo corporalem nostram naturam in ministerio diuino frequenter immolamus: semperque, dum natura nostra corporalis amore diuino contingitur, tunc præcordialem sentimus anhelationem, & aspirationem, ac simplex quoddam suspendium: qui sensibilis amor omnium nostrarum moralium virtutum decor est, & ornamentum: semperque per illuminatam rationem, & charitatem spiritualiter confouemur, excitamur, & innouamur: quæ scilicet duo sunt sensus noster spiritualis. Per quem sensum in omnibus obedi-

Ascensus in
Deum per
affectum
quis.

Sensus sen-
sualis.

Nnnn res su-

tes sumus, & unanimis Deo, cuncta opera nostra libertate quadam liberali spiritus operantes. Sed in sensu diuino, id est, supernaturali Deo sumus uniti supra rationem. In qua vnione diuinam possidemus sapientiam, libertatem, nobilitatem, & omne bonum sine mensura, per diuinam scilicet inactionem, & operationem. Ex qua nimirum inactione Dei nostra natura corporalis sic insensibili dilectione contingitur, vt amabiliter, & libere spiritui subsequatur. In qua subsecutio ne protinus mirabili sapore spirituali, & sensu perfunditur, & sic diuinae libertati penitus adunitur.

Dirigi spiritum nostrum secundum fructum Dei. Fruitio essentialis. quæ.

Ceterum, ex vnione nostra cum Deo, spiritus noster ordinatè dirigitur secundum omnimodam voluntatem diuinam. Quam etiam natura nostra libere subsequitur, ebrietate spiritus allecta, quoniam ex hoc nobis prouenit sensibilis delectatio, & subiecta tranquillitas naturæ. Ex sensu denique beatifica, perfecta beatitudo nobis profuit. Est enim simplex quedam beata sensio, æternaliter quieta, stabilita, atque perfecta, eminentisque fructio, quæ fundamentalis requies est actualis fructio, nec vnquam commoueri poterit. In qua scilicet eminenti fructio, nullam spiritus inter se, & id quod amat differentiam, & differentiam percipit. Quia Deus amoris ignis est infinitæ magnitudinis, & vnusquisque spiritus amans, & beatus, veluti carbo viuendus, & ignitus, quem scilicet Deus in hoc igne amoris sui secundum sui totalitatem incendit, ita quod vnuerſi spiritus beati simul adunati cū Patre, & Filio, in vnitate sancti Spiritus hunc ignem immensum inextinguibilem, & insinabilem efficiunt. Vbi diuine personæ in vnitate essentia suæ per amorem conflantur in vnā infinitabilem abyssum simplicis beatitudinis. Vbi nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus, nec aliqua creatura, nisi quædam simplex essentia, id est, diuinarum personarum simplicissima substantia, vbi cunctæ creaturæ in suam superessentiam sunt absorptæ: vbi denique omnis fructio consummatur, & perficitur in essentialē beatitudinem.

Gradus secundus contemplationis superessentialis. Exod. 24.

Secundus verò modus, & gradus hanc contemplationem Spiritui sancto appropriatam perficiens, figuratur in eo, quod iussus est Moyses se à filiis Israel separare, & cum Nadab, Abiu, & septuaginta senioribus ascendere, vt sic appropinquando, Deum clarius valeant cernere: quia tunc *sub pedibus eius*, velut opus sapphyrinum apparuit, & *quasi calum cum serenum est*. Per hanc enim approximationem figuratur profectus mentis ad mentis tranquillam serenitatem: quæ scilicet

felicitet in opere saphyrino, & celo sereno designatur. Nam cum introverfus quisque se libere, purè, totaliter, & efficaciter in amorem diuinum demergere didicit, vt in immensam Dei bonitatem absorbeatur, tunc à facie diuini amoris scintillat lux quædam momentanea, quasi de celo fulgure egrediens: quæ protinus incidit in patulum domicilium cordis illius. Et hoc (vt superius dictum est) contingere solet ex mirando quodam amoris consuetu inter spiritum diuinum, & humanum, quo scilicet penetratiuis amoris iaculis pariter vulnerantur, & mutuis se fulminibus interlucent. In hac igitur luce spiritus Dei loquitur in nostro patulo & amoroso corde, voce quidem intellectuali, dicens: Ego sum tuus, & tu mea: Ego in te habito, & tu in me viuis: infinitaque familia, quæ diuinam vnionem, & amorem denotant. Cui & ipsa sine intermissione vice versa decantat vna vni, & tota toti, cum sponsa in Canticis dicens: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Cantic. 2. Et iterum: *Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.* Et hæc quidem sunt potissima, ad diuinum amplexum inducentia. Cantic. 7.

Cæterum, in occurfu lucis, & tactus illius in anima, & corpore, ac eleuato corde tanta voluptas, & spiritalis iocunditas resultat, quod nec scit hæc patiens, quid sibi acciderit, vel quomodo valeat digerere, & sustinere. Et dicitur proprie iubilus, qui nec potest exprimi, nec sciri, nisi per experientiam: sed viuit in amorosis cordibus soli Deo apertis, ac omnibus creatis obsecratis, & clausis. Ex quo nimirum exurgit spiritalis iubilatio, id est, cordialis amor, & feruida flamma deuotionis in diuinam laudem, & gratiarum actionem, cum summa ad Deum honoris reuerentia. Veruntamen, qui dulcedinem illam percipit, & in ea proprias oblectationes quarit, vltèrius viuaciter non assurgens, in diuinam laudem, gratiarum actionem, ac feruidam anhelationem, ad tantæ liberalitati vicem reddendam, omnino deceptus est, & ingratus. Qui verò fidelis est, efficaciter sese profundare non desinat, donec in infinitam abyssum æternæ suæ felicitatis absorbeatur, vbi inter Deum, & se differentiam inuenire nunquam poterit: præsertim cum huiusmodi testimonium certum in sese susceperit, Deum secundum suam totalitatem velletotaliter esse suum, secundum modum omnifarium desiderij sui. Ex quo nimirum in eo consurgit ingens anhelatio, & aspiratio flammuoma diuinæ fruitionis, & vnionis, secundum eius totalitatem, quoniam in vultus illius veritate patenter edocetur, id quod gustat, in comparatione residui, vix obtinere

Nannn 2 nere

nere vnus guttulae quantitatem ad proportionem totius maris. Ex hinc profecto spiritus eius ardore vehementi concutitur, & amoris impatientia vires omnes coagitantur: quia quo plus degustat, eo plus appetitus augmentatur, eò quòd alterum alterius est causa: & sic incomprehensibili diuinitati iugiter inhiare cogitur. De cuius nimirum immensitate pascitur, licet non fatiatur: quia nec illam valet absorbere, nec comprehendere. Et ob hoc ardor in eius animo tam intemperatus efficitur, quòd ipsum amoris exercitium inter spiritum humanum, & diuinum vadat, & redeat more fulguris coruscantis. Et in hoc impetu vehentissimi amoris omnes actiones nostrae, rationem pariter, & modum excedunt, eò quòd amor excessiuis desiderijs anhelat ad impossibile, fauente sibi ratione, licet consilium, vel auxilium impendere non valente. Sic sic nimirum à Deo delectabiliter in amoris absorptionem introducimur, & sensim transformamur. Cùm autem Deo sic vnimur, remanet adhuc in nobis cognitio viuua, & amor actiuus. Quia sine se tu nostro Deum possidere non possumus, nec sine amoris exercitio Deo vniri, aut vnitionem seruare valemus.

Paradigma
ad praemis-
sa.

Denique, vt rudibus, simplicibus, & inexpertis hac euidentius pateant, per introductam similitudinem, accipe speculum concauum, & illud diametraliter radijs oppone solaribus: deinde adhibe ea, quae sua siccitate, vel natura ardore tenui citius incendi possunt. Ibi que per calorem solis in sua virtute lucentis, & ipsius speculi concauitatem, tandem inflammatio causabitur. Pariformiter in introversione nostrae, si reperimus cor viuuum, patulum, ac hianti desiderio ad Deum cum deuota reuerentia subleuatum, prorsus in illud diuinæ gratiae claritas illucescit, igne diuini amoris conscientiam purgans, defectus vniuersos exurens, animamque vehementer incendens, & inflammans, donec tandem spiritus in aeternum amorem collapsus, sibi moriatur, & Deo viuat: ita quòd vnus amor effectus, nihil aliud, nisi amorem sentiat, ab omnibus amoris exercitijs liber & otiosus iam effectus, solumque patiens & recipiens simplicem diuinum amorem eius spiritum consumentem, ita quòd omnium obliuiscitur, vt pote funditus in amorem liquefactus, nec sciens seipsum, nec Deum, nec aliquam creaturam, nisi solum amorem, quem gustat & sentit, à quo possidetur in quadam simplici & nuda otiositate feliciter. Denique, licet hos duos modos operationis Spiritus sancti in animam contemplatiuam posuimus, ferè infiniti tamen sunt: de quorum diuersitate,

tate,

tate; quia multa dicta sunt in præcedentibus, ideo pro nunc gratia breuitatis superscedemus.

De resurrectione in contemplationem supereminentem, quantum ad duos gradus medios, celesti Filio appropriatos.

Cap. XXXIX.

Absolutis utcumque duobus primis gradibus vitæ supereminentis, Spiritui sancto specialiter appropriatis: hic de duobus medijs prosequamur, qui celesti Filio assignantur, ducentes ipsam animam ad supereminentes contemplationes. Veruntamen; ne ad impossibilia ascendere velle videamur, noranda est doctrina Sancti Thomæ, qui dicit secunda secunda, quæstione centesima septuagesima quinta: Quod mens humana diuinitus rapitur ad contemplandam diuinam veritatem tripliciter.

Primo, ut contempletur eam per quasdam imaginarias similitudines, sicut fuit contemplatio ferè omnium Prophetarum. Nam visio prophetica non est visio diuinæ essentia, nec in ipsa diuina essentia videat ea, quæ vident: sed vident in quibusdam similitudinibus, secundum illustrationem diuini luminis. Vnde dicit diuinus Dionysius 4. capite celestis Hierarchiæ, loquens de prophetis visionibus: Quod sapiens Theologus visionem illam dicit esse formam diuinam, quæ fit per similitudinem rerum, forma corporali carentium, ex reductione videntium in diuina. Et huiusmodi similitudines illustratæ diuino lumine, magis habent rationem speculi, quam essentia Dei, quoniam in speculo resultant species ab alijs rebus, quod non potest dici de Deo. Sed huiusmodi illustratio mentis prophetica pro tanto potest dici speculum, in quantum ibi resultat similitudo veritatis diuinæ præscientiæ. Et propter hoc dicitur speculum æternitatis, quasi representans Dei præscientiam, quæ in æternitate sua cuncta præsentialiter videt: & ex ipsa Dei præscientia veritas ulterius in mentem Prophetæ resultat. Secundum hoc enim, quod in Deo futura contingentia sunt secundum immobilem veritatem, potest imprimere menti Prophetæ similem cognitionem absque eo, quod Prophetæ Deum per essentiam videant: & talis fuit excelsus mentis, qui cecidit super Petrum, de quo plenius habetur in Actibus Apostolorum.

Ut mēs hominis contempletur veritatem diuinam trifariam.

Act. 10.

Secundò verò, ut diuinam veritatem per intelligibiles effectus con-

N n n n 3. tem-

templetur, sicut fuit excessus Dauid, de quo dicebat: *Ego dixi in excessu meo, Omnis homo mendax*, & talis contemplatio nobilior est iam dictis. Vnde etiam dicitur eximius Prophetarum. Pro quo sciendum, quod reuelatio prophetica fit secundum quatuor, scilicet secundum fluxum intelligibilis luminis, vel secundum immissionem intelligibilium specierum, vel secundum impressionem seu ordinationem imaginabilium formarum, vel denique secundum expressionem sensibilium formarum, sicut rubus ostensus Moyse, & Scriptura ostensa Danieli. Ceterum, licet prophetia Dauid ex propinquo visionem attingit ipsius Moyse, diuinam essentiam cernentis, quantum ad visionem intellectualem, quia uterque reuelationem accepit intelligibilis & supernaturalis veritatis, absque visione imaginaria: visio tamen Moyse fuit excellentior, quantum ad cognitionem diuinitatis: sed Dauid plenius agnouit & expressit mysteria incarnationis Christi.

Tertio, ut eam contempletur in essentia sua, & talis fuit raptus Pauli, & visio Moyse. Ad cuius evidentiam sciendum, quod essentia diuina videri non potest ab intellectu creato, nisi per lumen gloriæ, iuxta illud Psalmista: *Quoniam apud te est fons vite, & in lumine tuo vidimus lumen*. Et hoc lumen dupliciter participari potest. Vno modo, per modum formæ immanentis: & sic Sanctos in patria beatos efficit. Alio modo, per modum cuiusdam passionis transeuntis: & sic lumen illud fuit in Paulo, quando raptus erat in *tertium celum*: in quo raptu fuit alienatus à sensibus. Nam essentia diuina per aliam vim cognoscitur ab homine videri non potest, quam per intellectum: sed humanus intellectus ad sensibilia non conuertitur, nisi mediantibus phantasmatis, quæ per species intelligibiles accipit: in quibus considerans de sensibilibus iudicat, & ea disponit. Et ideo in omni operatione, qua noster intellectus à phantasmatis abstrahitur, necesse est, quod à sensibus etiam abstrahatur. Cum igitur essentia diuina non potest per aliquod phantasma videri, nec per aliquam speciem intelligibilem creatam, eò quod excedat non solum omnia corpora, quorum sunt phantasmata, sed etiam omnem intelligibilem naturam vel creaturam: hinc necesse est, quod intellectus hominis in statu viæ à phantasmatis abstrahatur, si diuinam essentiam videre debeat: ita quod cum eius intellectus ad altissimam Dei visionem eleuatur, totalis etiam illic intentio mentis aduocetur, & nihil aliud ex phantasmatis intelligat, sed totaliter in Deum feratur.

Secus

Secus tamen erit in spiritibus beatis, ipsam essentiam diuinam certantibus, eò quòd in illis erit redundancia quòdam ab intellectu ad vires inferiores, & vsque ad corpus. Et ideo secundum ipsam regulam diuinæ visionis, anima beata phantasmatis & sensibilibus intendere potest. Deniq; propter hanc à phantasmatis abstractionem non est necesse, quòd à corpore anima separetur, vt eidem tanquam forma non vnatur: sed necessarium est intellectum abstrahi à phantasmatum & sensibilibus perceptione. Vnde etiam Paulus nec tunc, nec postea sciuit, an tunc anima fuerit in corpore, vel extra corpus. Et ideo licet in hac vita quis existat potentialiter, dummodò tamen non sit secundum actum, in quantum scilicet eius anima est corpori mortali coniuncta vt forma, ita tamen quòd corporis sensibus aut etiam imaginatione non vtatur, sicut accidit in raptu: sic huius vitæ contemplatio pertingere potest ad visionem essentiæ diuinæ. Vnde supremus gradus contemplationis præsentis vitæ est, qualem in raptu Paulus habuit, secundum quem fuit medio modo se habens inter statum vitæ præsentis & futuræ. Cæterum supremum hunc contemplationis gradum communicari nunc etiam posse à Deo mortalibus hominibus, vt olim Moyse & Paulo, dubitandum non est, sed quòd vili communicetur, neque polliceri quis potest, neque temere quisq; debet asserere. Nouit hoc ipse solus, qui ad tantam celsitudinem solus potest mentes amicorum suorum, huius libuerit, eleuare.

His igitur ad informationem præmissis, tertium modum vel gradum supereminens contemplationis prosequamur, qui (vt dictum est) ipsi Filio conuenienter ascribitur, intellectum iungens affectui, vt simul coambulent vsque ad nouissimum intellectus. Et aptè significatur in eo, quòd tertio Dominus Moysen ad secretiora vocauit. Qui assumpto tamen Iosue, superascendit vsque ad ipsam caliginem, fideliter excubans ad Dominicam iussionem. Sic nimirum ad hunc tertium gradum aspirantes, solum per affectum purificatum & inflammatum, ac intellectum serenatum & clarificatum, Deo propinquare festinant. Et hic gradus iam prosequendus propriè speculatio vocatur, hoc est, videre in speculo: quia contemplantis affectus mentalis, viuendum speculum est, in quo Pater cum Filio spiritum tribuit veritatis, vt sic ratio clarificetur, & omnem veritatem agnoscat: quæ saltem intelligi potest in modis & imaginibus, in formis & similitudinibus, in quantum Deus ostendere velit, licet modum, in quo vide-

Grades & contemplationis supereminens.

Speculatio

tur diuina facies in nuda intelligentia & simplici cogitatione, supra rationem, & prater rationem, consideratio, vel ratio nequaquam attingere potest. Sicut à simili, nobilis aquila propter virtutem suam visum, fortissimam & clarissimam claritatem solis irreuerberatis oculis intueri potest: cui tamen oculus vesperilionis, propter suam debilitatem, cedere compellitur. Sic virtus intellectiua ipsius animæ, viuendum speculum est, in quo per suam gratiam Deus inhabitat, cui dedit Spiritum sanctum suum, & per eius claritatem oculus rationalis clarificatur, ita quòd intelligere potest Deum & omnes creaturas in formis, imaginibus, & similitudinibus, in quantum Deus ostendere velit. Vnde præcipit illuminatæ rationi, quòd ordinet & regat vitam suam sensualem in vera discretione virtutum, & adoratione hominis interioris, secundum omne diuinum beneplacitum: vt audire mereatur vocem Patris cælestis, dicentem: Aspice in me, vt agnoscens considerare valeas, vel ex parte quis & quid ego sum. Ad cuius exactiorem intellectualem anima penitus cum omnibus viribus exhilaratur. Et oculis intellectualibus iam apertis & clarificatis, illud videre desiderat, ad quod à Deo tam dulciter allicitur & inuitatur.

Tunc ostendens ei Dominus in viuido speculo virtutis intellectiua seipsum, non sicut est in natura, sed in imaginibus & similitudinibus, prout illuminata ratio comprehendere & intelligere potest. Nam sic illuminata ratio, à Deo sine errore clarè conspicit in imaginibus intellectualibus, omnia quæcunque prius audiuit de Deo, de fide, & omni veritate, quam scire desiderat. Imago tamen, quæ Deus est, licet ei opponitur, illam tamen capere non praualeat, sed quòd oculum suum intellectualem incomprehensibili lumine cedere oportet. Quia tamen spiritu veritatis est illustrata, & vera sapientia prædita, Deum aspicit in imaginibus intellectualibus, quomodo scilicet Deus est summa maiestas, veritas, bonitas, pietas, charitas, sapientia, misericordia, iustitia, &c. Videt etiam differentiam personarum, & vnamquamque esse Deum omnipotentem. Videt quoque vnitatem diuinæ naturæ in Trinitate, & Trinitatem in vnitatem naturæ. Videt denique fecunditatem in diuina natura, & vnamquamque personam esse Deum in vnitatem essentia. Quia ratio spiritu veritatis clarificata, Deum videt in proprio speculo, in tam multis modis, formis, & imaginibus, sicut excogitare potest, & videre desiderat. Nihilominus tamen virtus intellectiua semper inclinatur ad videndum quid sit Deus in

us in se, & quis sit: quoniam ad hoc à DEO dulciter allicitur & inuitatur, ita quòd anhelosis affectibus ingeminare cogitur anima cum Moyse: *Domine si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi te ipsum*, Exod. 33. scilicet supra similitudines & imagines reuelatum & nudum. Sed illic intellectus excubare cogitur, quia oculus eius ab immensa claritate reuerberatur & caligatur. Exultat tamen cum sponsa dicens: Cant. 2. *Sub umbra illius, quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

Pro quo notandum, quòd tria sunt quæ causant umbram, scilicet lumen, medium, & obiectum. Christus igitur secundum diuinitatem lumen est, à quo scilicet Dei umbra causatur. Medium autem, ad cuius similitudinem hæc umbra compingitur, est huius humanitatis, per suæ gratiæ plenitudinem, suorumque meritortum abundantiam. Obiectum denique luminis, quod & umbra efficitur, est nostra voluntas, dum diuino lumini spontanea subiectione opponitur. Nam eodem momento, quo libera conuersione se ipsam æternæ beatitudini totaliter obijcit, in ipsis penetralibus spiritus nostri, Deus radios suæ perpetuæ lucis infundit. Cui lumini spiritus noster in Dei secretalibus cõiungitur. Et ex hac vnione plenitudo gratiæ nascitur, ex qua obediens voluntas velut umbra Dei generatur, semper mediantibus meritis Iesu Christi. Et tunc sic umbra mouetur, secundum omnem motum interpositi, à quo causatur, & ipsum quocunque præcesserit, comitatur: sic illa voluntas, umbra Dei iam effecta, spiritum eius & directionem intrinsecus per omnia subsequitur: & extrinsecus humanitatem Domini Iesu, eiusque doctrinam in mandatis & consilijs imitatur. Sic voluntas obediens, ubi diuinæ libertati & vnitati plenè se tradit, ibi ipsa Dei, & Deus eius umbraculum efficitur: quia Deus in ea, & ipsa in Deo suauiter habitat & quiescit: eò quòd alter æterna fruitione quadam alterius est complexus. Et hoc quidem in potentij affectiuis: sed in potentij cognitionis requiescit intellectus sub umbra dilecti, vt videbitur.

Quartus proinde gradus siue modus, hanc contemplationem appropriatam Filio perficiens, figuratur in eo, quòd Moyse à Domino vocatus, etiam relicto Iosue in quadam montis planitie, solus ascendit in caliginem illic perseverando sex diebus, donec à Domino rursus vocaretur. Sic nimirum anima felix ad visionem essentia diuinæ frequenter aspirans, & quod in se est actitans, à dilecto sapius ad idiplum inuitatur,

Ooooo

tatur,

Vmbra
causantia
quæ.
Lumen.
Medium.
Obiectum.

Gradus
quartus cõ-
templatio-
nis super-
eminens.

eat, veluti spiritu diuino illuminata suae rationi taliter respondeat, & intellectuali voce dulciter ingerere: Respice in me, quis ego sum, & quid. Tunc cōfessim simplex oculus amatiua virtute subiectus, cum intuitu simplici in diuinam claritatem respicit omne, quod Deus est, vniformiter, & eam sequitur oculus intellectualis in eodem lumine, scire volens & inuestigare quid sit Deus, aut quis: sed ante conspectum Domini ratio deficit, & omnis consideratio cum differentia & discretionem. Virtus autem intellectiua protinus in modum modi nesciunt eleuatur, ita quod intuitus eius sit sine modo, nec sic, nec sic, nec hic, nec ibi firmatur, sed omnia quodam modo sine modo completitur, eod quod eius intuitus, ei superexaltatus & superdilatus est, ita quod nescit vbi respiciat, vefati vagabunda & errans. Nec quidem intuitum reuocare potest: quia totus est ab eo diffluens, sine modo, sine fine, ac sine reuersione: quia quod capere desiderat, adipisci ad votum non potest.

Virtus amatiua.

Porro, licet intellectus cum Iosue remanet foris in planitie, virtus tamen amatiua superior, (quae sicut intellectus ad notitiam, sic ad gustum ipsa diuinitus inuitatur) amoris impetum prosequi cupiens, efficaciter progredi non fatiscit. Ipsa nimirum solius fruitionis (quae gustui magis debetur, quam visui) delectatur amplexu. Et ideo cum Moysē ipsam caliginem intrare festinat. Cum ergo nos ipsos sic excedimus in ipsam caliginem, & inscrutabilem modicarentiam, ibi continuo lucet simplex radius diuinae claritatis, in qua fundati sumus. Quae protinus nos ex nobis ipsis trahit in ipsam sui superessentiam, & amoris absorptionem. Cui scilicet amoris absorptioni simul adhaerens est, & consequens, iuge amoris exercitium modo carens, eod quod amor otiosus esse non potest, sed scitu pariter & gustu scrutari nititur, inscrutabiles diuitias in suo fundo viuentes. Et tunc virtus intellectiua prope remanet, sedens sub umbra illius, quem desiderabat, sicut in praecedenti gradu virtus affectiua. Quia magna differentia est inter claritatem beatorum, & illam, ad quam noster intellectus nunc attingere potest. Nam umbra Dei duntaxat nostram modo solitudinem illustrat: sed illis est semper eterna claritas, & umbra nulla, licet idem sol, & eadem claritas vtrūque perficit. Nam quia beatorum status peruius est & gloriosus, ideo remoto omni medio, claritate gloriosam percipiunt. Status verò noster adhuc mortalis est, & rudis, & hoc est medium illud, à quo causatur umbra, nostram intelligentiam sic obnubilans, quod caelestia tam clare, sicut

Status viatorum cuiusmodi.

resicut beati, videre non possumus, sed, secundum Apostolum, *videmus nunc per speculum in enigmate*, id est, umbra: *tunc autem facie ad faciem* sicuti est: & tunc similes ei erimus. Veruntamen hæc umbra in tantum ab hoc solari lumine perlustratur, quod discere valeamus virtutum perfectam discretionem, & omnem veritatem nostro mortali statui necessariam. Quod si solari claritati contineri desideramus, necessarium est nos subsequi, & egredi nosmetipsos in modicam tenebram: ut sic oculis intellectualibus excæcatis, sol ipse iustitiæ simplicem oculum nostrum trahat in suam claritatem, ubi cum Deo perfectam possidebimus unitatem.

Sic sentire, & intelligere, est vita contemplatiua, nostro nunc statui conueniens. In qua sedule cum sponsa dulciter experere debemus: *Indisambibi, quæ diligit animam eam, ubi pascas, ubi cubes in meridie*, hoc est, in lumine gloriæ, quia nos adhuc positi sumus in lumine, vel potius in umbra lucis maturinæ, licet se sponsa sub hac umbra sedisse gloriætur, ubi & fructus dilecti gusturi suo dulces fuisse perhibetur. Nos autem quando fructum illius degustamus, nisi quando Deum nos intrinsecus tangere sentimus? quia suum contingere, est suum cibare. Nam in contactu suo deficiunt omnes vires animæ: & sedemus sub umbra Dei, cuius fructus, id est, Filius, quæ Pater in nostro gignit spiritu, gustui nostro spirituali tam infinite dulcis est, quod eum nec glutire, nec in nos mutare valemus: sed nos in se sedulis vicibus intrahens, mutat, & absorbet: & inde modus ille modinescius exurgit. Et hæc quidem accitatur, ipso sole iustitiæ simplicem oculum nostrum in suam claritatem attrahente. Vbi Deum, & omnia sine discretionis differentia simplici cõuitu in diuina claritate contemplatur: quod proprie pertinet ad quintum gradum, sicuti mox videbitur. Et hæc est dignissima & vtilissima contemplatio, ad quam in hac vita perueniri potest: quia in ea cõtemplatiuus sui melius potens permanet & liber. Potestque in quolibet amatorio introgressu in altitudinem vitæ, ultra omnem intelligentiæ captum proficere: quia in interno seruore suæ deuotionis, & virtutum exercitijs, liber & sui potens permanet.

De resurrectione in contemplationem supereminentem quantum ad duos gradus supremos, caelesti Patri appropriatos. Cap. XXX.

Vltis iam de quatuor modis & gradibus vitæ supereminentis, duobus Spiritui sancto, & duobus ipsi Filio assignatis: hic pro
 OOOO 2 felici

Gradus cō-
templatio-
nis superē-
mentis.
quartus.
Exod.33.

Jacob. 1.

Sapient. 7.

felici clausula praesentis opusculi, duos supremos ipsi Patri caelesti specialiter appropriandos prosequamur: ut sic ad originem personarum, & principium omnium rerum, finemque beatitudinis nostrae feliciter conuertamur. Quorum primus modus, & in ordine priorum quintus, in eo conuenienter figuratur, quod Moyses in caligine cum Domino quidem familiariter loquebatur: sed tamen in hoc minime contentus, orabat, dicens: *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam.* Cui Dominus: *Facies mea praecedet te.* Et rursus Moyses: *Ostende mihi gloriam tuam.* Cui Dominus: *Ostendam tibi omne bonum, id est, me ipsum.* Verum tamen non in claro contuitu, sed *posteriora mea videbis*, id est imperfectam cognitionem consequeris. Sic etiam gradum hunc consequentes, simplici puritate spiritus per amorosam reuerentiam & claram intelligentiam in Deum eleuati, nuda ac reuelata facie in praesentia diuinæ maiestatis, deuoto familiarique colloquio, ac confidentia perseverant, sibi faciem illam amabilem ostendi flagitantes. Tunc caelestis Pater, *qui dat omnibus affluenter, & non improperat*, à facie sua lucem quandam fulgidam ac simplicem emittere non desistit in intimum apicem suae simplicis ac nuda cogitationis eleuata supra sensum & imaginationem, supra rationem & prae rationem, in eleuata scilicet puritate Spiritus sui. Porro, lumen istud non est Deus, sed est praeuia lux quaedam intellectualis, quam nec sensus, nec ratio, nec natura, nec consideratio capere valet. Est, inquam, quoddam clarificarum mediū inter nos & Deū, quod nobilius & superius est omnibus à Deo in natura creatis, utpote ipsius naturae perfectio. Nostra verò simplex & nuda cogitatio, speculum viuidū est, in quo lux ista resplendet, exigens à nobis cōformitatem & vnionē cum Deo, in quo viuendo speculo viuunt Deus in nobis cum donis suis & gratia: nosque viuimus in eo per virtutes & opera bona. Praeterea, lumen istud dicitur *candor lucis aeternae*, quod speculū requirit sine macula. Dicitur etiā spiritus Patris, in quo scilicet ostendit se Deus simpliciter, & non secundum differentiam vel modum personarū, sed in nuditate suae naturae & substantiae. Pater enim caelestis denudans memoriam à formis & imaginibus, ipsam nudā cogitationem vel memoriam eleuat in suam originem, id est, in seipsum, ubi stabilitur & vnitur suo principio, id est, Deo. Ceterum, in hac luce loquitur spiritus Patris in cogitatione nostra nuda, simplici, & eleuata. Respice in me. Tunc spiritus tam dulciter inuitatus, confestim simplicem oculum intelligentiae suae aperit per infusam sibi

ſam ſibi lucem ſimplicem Patris: & ſic feliciter contemplatur eius faciem, id eſt, diuinam ſubſtantiam vel naturam in ſimplici contuitu ſupra rationem, & præter conſiderationem. Non tamen prout eſt in ſua ineffabili gloria, ſed prout ſibi placuerit oſtentare ſe vnicique, iuxta modum collati luminis. Denique, lux iſta contemplatiuis ſpiritibus veram agnitionem tribuit, quòd Deum vident, ſicuti in hac vita videri poteſt ſecundùm ſtatum viæ. Sic per amorem ſupra rationem vſque in oculum noſtrum ſimplicem noſ ipſos eleuare debemus, vt ita ſubleuatus ſupra rationem & præter rationem oculus noſter, in quendam nudum & ſimplicem intuitum ad faciem Patris ſemper aſpiciat. Vnde ſicut *Angeli*, in miniſterio noſtro poſiti, propter hoc non impediuntur, quo minus *ſemper faciem Patris* aſpiciant; ſic oculus animæ ſimplex, nihil ſibi obijcit, præterquam imaginem illam, quæ Deus eſt, vbi Deum videt & omnia, prout cum Deo vnum ſunt, ſimplici quodam intuitu, & hoc illi ſufficit. Quod propriè dicitur contemplatio, hoc eſt, Deum videre ſimpliciter & vniformiter: cuius claritatem iam in ſe natam inuenit. Eſt enim ipſa claritas imago Dei, ſimplicem oculum noſtrum transformans, & nobis Deum, licet ſub vmbra quadam, oſtendans, imperfektamque cognitionem ingerens: quia nullam aliam imaginem oculus ſimplex requirit. Porro, diuinam imaginem totam indiuiſam & integram recipit, quam etiam per ſeipſam cognoſcit, vbi illam ſuſcipit. Et in hoc terminatur iſte modus contemplationis. Nam vbi plenè transformamur in claritatem ſuam, ibi noſtri obliuiſcentes, vnū cum Deo efficiamur, prout videbitur in vltimo gradu.

Denique, licet hæc immenſa claritas oculum rationalem (vt dictum eſt) reuerberat & caligare facit ſupra rationem, tamen oculus ſimplex ſemper manet apertus aſpectu puro ac nudo, lumen illud cum eodem lumine contemplari non deſinens. Et ibi quidem oculus oculo, ſpeculum ſpeculo, & imagini imago obijcitur. Cum his enim tribus deformes efficiamur, & vniti Deo. Nam in illo ſimplici oculo felix anima, quali viuudum & puriſſimum ſpeculum effecta eſt, ad imaginem diuinam glorioſius imprimendam. Deus autem imaginem ſuam, id eſt, diuinam claritatem ipſi ſpeculo animæ tam proſua largitate ſecundùm ſui totalitatem imprimere dignatur, quòd nullam aliam claritatem, vel imaginem recipere præualet, ſicut ſpeculum concauum rotæ ſolari diametraliter ſuppoſitum. Cæterum, claritas iſta non eſt medium inter nos & Deum, ſed eſt idipſum quod videmus, & lumen

Math. 18.

Contem-
platio pro-
priè dicta.Vt homo
fiat dei-
formis.

quo videmus: sed non est oculus qui videt, quia licet imago Dei speculo ipsius animæ sine medio coniungatur, minimè tamen imago speculum efficitur: sed vnico illius imaginis in speculo, tam excellens est & nobilis, quòd anima conuenienter imago Dei nominatur.

Fructus regni diuinæ claritatis animæ amorosi affectu.

Denique, cum regnum suum Dominus amorosè animæ sic ostendere dignatur, super omnem lucem creatam in quodam immenso lumine diuino, protinus triplicem fructum ibidem consequitur. Primus fructus est immensa claritas, quæ causa est & origo totius claritatis, tam in actione, quam in contemplatione. Hæc igitur claritas intellectuæ virtuti tanti saporis est, quòd seipsam profundans, immergit in illam claritatem, & cum immensitate luminis eius, vnum efficitur. Cum enim hanc claritatem nobis ostensam sine intermissione subsequimur vsque in eam (ex qua orta est) abyssum, tunc nihil aliud sentimus, quam a nobis expirare, ac sine reuerfione demergi & absorberi in infinita diuinæ claritatis abyssum. Secundus fructus est, amor incomprehensibilis, totum animæ regnum vigorosè perfluens, secundum exigentiam & capacitatem virium illius. Facit enim animam ardore suo liquefcere in quendam simplicem eminentem amorem: sentitque se latitudinem quandam effectam cum amore, quæ sine mensura est, omnia complectens, & semper manens incompleta. Per claritatem autem prædictam tam immensam, & hunc amorem incomprehensibilem, anima per fluxa funditusque penetrata, venit in quendam beatificam fruitionem, qui tertius fructus est. Hæc autè fruitio tam immensa est, quòd Deus, & omnes Sancti, ac anima tam feliciter eleuata in illam fruitionem profundantur & absorbentur in quendam inscientiam & æternam sui absorptionem, in qua summus sapor æternæ dulcedinis experitur, vt sic anima sapiat & agnoscat, *quoniam suavis est Dominus*. Hic enim sapor tam immensus est, quòd animæ gustanti videtur ab illo cuncta creata simul eliquari posse: qui totalem animæ regionem perfluens inundare facit. Virtus igitur intellectuæ claritatem illam æternam aspicit. Vnde tantæ deliciae defluunt, subitoque ab eadem immensa claritate transformata, sine intermissione contemplatur incomprehensibilem vbertatem æternæ beatitudinis. Hinc etiam confurgit in ea consideratio quædam illuminatæ rationis, licet veraciter agnoscat, quòd illas incomprehensibiles delicias nunquam intelligere valeat, eò quòd ipsa gaudium immensum luce creata considerat: & ideo in sua consideratione deficit. Multo tamen subtilius solito

Ita ratio creaturaliter in luce creata considerat, ut in subtilissimis imaginibus, & operibus affluentissimis illius superbenedictæ Trinitatis se letificando reficiat: ex quibus scilicet dilectum considerat esse tantæ immensitatis, quod nunquam à creatura plenè comprehendi poterit.

Talis igitur contemplator ambidexter esse debet, suam cogitationem possidens, velut rex præpotens regnum suum, ut scilicet per ipsam cogitationem ad omnes virtutes sine intermissione se declinet, gerens similitudinem secundæ bonitatis diuinæ naturæ, semper effluentis secundum personalitatem cum donis suis ad omnes creaturas. Ac eadem cogitatione sine intermissione semper eminenter immaneat, ut in illam abyssalem claritatem continuè feliciter transformetur, similitudinem gerens diuinarum personarum, quæ singulis momentis refluit in illam abyssalem diuinitatis essentiam, & fruitione felicissima absorbentur. Sic & huiusmodi stare debet inter fruitionem, & operationem semper essentialiter immanens, & inharens per influxum in requiem fruitiuam, semperque se profundans in suum nihilum, id est, in diuinitatis caliginem, quæ est summa beatitudo Dei, & Sanctorum eius. Et sic transformatur à claritate creata in claritatem increatam, per æternam suam imaginem, id est, per Patris Sapientiam, quæ est imago, & exemplar omnium creaturarum. In qua scilicet imagine viuunt omnes creaturæ, tam spirituales, quàm corporales: per hanc etiam imaginem effluunt omnes creaturæ in suam creatam essentiam, Dei similitudinem recipientes. Veruntamen iste felix ambidexter maiorem in hoc cæteris Dei similitudinem præfert, quia cum omnibus etiam virtutibus effluit, Dei similitudinem gerens, qui largiter effluit cum omnibus donis suis, & iterum immanens influit in æternam fruitionem, super omnia dona cum Deo vnum effectus. Et ideo dicitur persona communis in utroque, scilicet promptissimus, & edoctus, ac summa nobilitate clarificatus.

Sextus denique modus, & gradus hanc contemplationem cælesti Patri appropriatam perficiens, in monte Sinai, à Moysè deuorè petebatur, dicens: *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi gloriam tuam.* Et quod tunc impetrare non potuit, postmodum adipisci meruit, ita ut verè dicere poterat: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti latitiam in corde meo.* In hoc gradu si constitueretur quispiam contemplatiuus, diuinam claritatem sine aliquo intermediante suscipiet, ita quod sine intermissione fie-

Contemplator verus cuiusmodi esse debeat.

2. Cor. 3.

Gradus sextus contemplatiōis superessentialis. Psalms. 4.

ret eadem claritas, quam suscipit: & sic videns efficeretur in lumine penitus deiformi. Qui sic feliciter illustratus, æternum, & incessabilem affluxum dilecti sui conspiceret se sua claritate beatifica perfluentem. Quia nimirum abyssus, ex qua claritas illa radiat, quæ & ipsa claritas est, viuida pariter, & fecunda est. Et ideo æterni luminis apparitio in abscondito spiritus absque cessatione renouaretur. Et quia felix influxus illius constat in æterno (nunc) sine tempore, qui nouo semper appetitu, & gaudio, iugiter susciperetur (cuius etiam vbertas deliciarum quam secum afferret, inscrutabilis est, & immensa) ideo nimirum oculi spiritus, quibus dilectum immanantem aspiceret, adeo patuli facti essent; quod nunquam clauderentur, sed contuitus arcane manifestationis Dei maneret æternus: capacitasque spiritus in illius affluxu tanta amplitudine mox expanderetur, quod eadem, quam capit, amplitudo protinus efficeretur. Sic ergo Deo mediante comprehenderetur, & videretur, in quo tota nostra consistit beatitudo. At verò nulli omnino hominum hunc gradum contemplationis promittimus, neque promittere possumus, quod singularissima priuilegia Sanctorum ad regulam trahenda non sint, quamuis neque etiam Dei liberalitatem ac benignitatem valeat ratio humana metiri.

¶ *Matth. 17.*

Consurge nunc, o anima deuota, gressibus contemplationis, & fruitionis æternæ ad omnimodam dilecti conformitatem, quia diuitias vniuersas, quæ in illo naturaliter sunt, nos in eo, & ipse in nobis mutuo amore possidemus, quoniam in illius summa charitatis complexu cuncta desiderabilia plenè faucibus degustamus, eò quod illic spiritus noster complexu quodam constringitur beatissima Trinitatis, immanens in ipsa supereminenti vnitate, felicique fruens quiete. Verùm, ipsa simplex abyssus exemplaris nostri, ponit semper *rebras latibulum suum*, omnem modum prorsus excludens. Sed immensa claritas ex eo radians absconditum Dei in modum producit, & manifestat. Vniuersique sublimati supra suam creationem, in altitudinem vitæ contemplatiuæ cum hac deifica claritate vnum fiunt, imò ipsa claritas ipsi sunt. Inueniuntque se per hoc deificum lumen eandem esse simplicem diuinitatis abyssum, ex qua claritas diuino modo relucet, & in qua, secundum simplicitatem essentia, perpetuè sine modo simplex intus manet. Vnde intimi contemplatores intellectuali contuitu confurgere debent, secundum modum contemplationis,

tionis, supra rationis discretionem, & supra suum esse virtute luminis, diuinitus generati, vt sic de *claritate in claritatem*, tanquam à Domini spiritu transformentur, & cum eo lumine, quod vident, & quo vident, vnum fiant. Veruntamen progressum practicum illius mirabilis transformationis, in qua spiritus noster sic à diuino spiritu feliciter agitur, vt illam nobilissimam filiationem æternæ lucis sortiatur (quia *qui spiritu Dei aguntur, filij Dei sunt*) penitus reticere statui, ne Rom. 8. temerariè videar irumpere velle, discutiendo illa secretissima diuina mysteria: hoc ipsum duntaxat experimentalibus contemplatoribus ruminandum relinquens, vt reliquæ cogitationum diem festum agant sibi. Scio nanque qui dixit: *Qui scrutator est maiestatis, opprimetur à gloria.* Prou. 25.

Cum igitur in hac transformatione felicissima, sic finem Patris per Filium in ipsa spiritus sui deiformi lympiditate possederit anima, tunc feliciter lumine diuinæ veritatis illustrata, æternam Filij generationem semper in se nouam singulis momentis suscipiet. Et iuxta modum luminis, in diuinam contemplationem, per amorosam consurrectionem exierit. Inspiciat ergo Patrem, veluti viuendam Trinitatis originem, cum omnibus in se viuentibus in Filium, quasi in æternam suam Sapientiam actiue conuersum. Inspiciatque eandem Sapientiam, & vniuersa in ea viuentia, in Patrem, velut in principium suum, vnde ab æterno originatur, actualiter reflexam. Ex occurſu vero Patris, & Filij tertia procedit in Trinitate persona, scilicet Spiritus sanctus, amor, & nexus amborum, vnum eisdem identitate naturæ, qui Patrem, & Filium, cunctaque in eis viuentia tanta diuiciarum, & gaudiorum immensitate tam actiue, quàm fruitiue penetrando complectitur, quod vniuersas creaturas hinc æternaliter filere oporteat. Quia incomprehensibilia, & miranda, quæ in amoris huius infinitissimo thesauro sunt contenta, omnium creaturarum intellectum in infinitum excedunt. Sed vbi hæc ipsa sine admiratione aliquæ gustantur, & intelliguntur, ibi spiritus supra seipsum translatus, & in vnitatem viuide abyssis Deo totaliter vnificatus est, gustans, & videns immensas diuitias, quæ Deus est, & hoc sine obumbratione vicissitudinis. Quia Pater, & Filius, æterno beneplacito, & amoroso complexu in alterutrum sese transfundunt: & hoc æterno amoris nexu iugiter renouatur. In quo nimirum amore perpetuò sumus & nos per Spiritum sanctum amabiliter circumplexi. Qui scilicet complexus in suo fun-

Generatio diuina, vt fiat semper noua in anima.

Ppppp

do frui-

do fruiuius est; & modi nescius, eò quòd infinita vastitas deitatis ad eò caliginosa est, & expers modi, quòd omnem modum, & opus omne diuinum cum personarum proprietatibus opulento complexu essentialis vnitatis comprehendit, diuinam fruitionem in abyssò innominatæ diuinitatis generas. Et in hoc gradu celebratur fruiuius quidam excessus, ac in ipsam essentia simplicitatem diffuens ingressus. In quam velut innominatâ abyssum deitatis vniuersa diuina nomina, & modi quilibet, cunctaq; viae rationes in speculo diuinæ veritatis relucens, tanquam in omnium nominum, modorum ac rationum voraginem absorbentur. Quia nimirum in hac inuestigabili diuinæ simplicitatis abyssò, beatitudine fruitionis omnia complectuntur. Personas enim, & vniuersa in Deo vitæta cedere hîc oportet, cùm non sit hîc aliud, quàm aterna quies in amplexu fruiuiuo amorosissimæ absorptionis, quam omnes contemplatiui spiritus super omnia feliciter elegerunt. Quam & nos, & in præsentî pragustare, & in futuro possidere faciat Iesus Christus, Sapientia Patris, Deus de Deo, lumê de lumine, qui cum eodem Patre, & Spiritu Sancto super omnia sit benedictus in sæcula. Amen.

D. HENRICI HARPHII

THEOLOGIAE MYSTICAE,
LIBRI III.

PARS QVINTA.

Amoris diuini nouem gradus
in se complectens.*Amoris gradus primus dicitur Amor incomparabilis.**Cap. XXXI.*

Math. 23.

AMICE ascende superius. Lucæ decimoquarto. Quæritur: Vtrum charitas infunditur secundum quantitatem naturalium, præsertim cùm dicitur apud Matthæum: *Dedit vnusquisque secundum propriam virtutem.* Sed charitatem nulla virtus præcedit, nisi virtus naturalis: & ideo videtur, quòd secundum capacitatem virtutis naturalis infunditur homini charitas, sicut: